

Карар
Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районы
Сукаеш авыл җирлеге Советы

Зур Сукаеш авылы

№ 28

05.11.2019 ел

Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районы «Сукаеш авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге Уставына үзгәрешләр һәм өстәмэләр керту турында

Жирле үзидарә турында федераль һәм Республика законнарына үзгәрешләр керту белән бәйле

Сукаеш авыл җирлеге Советы карар итте:

1. Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районы Сукаеш авыл җирлеге Советының 2012 елның 23 гыйнварындагы 1 номерлы карары белән расланган, Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районының "Сукаеш авыл җирлеге" муниципаль берәмлеге Уставына (25.09.2012 №16, от 05.08.2013 №12, от 22.10.2014 №29, от 30.09.2015 №8, от 03.11.2016 №20, от 17.04.2018 №8, от 03.09.2018 №21) карарлар редакциясендә) түбәндәге үзгәрешләргә һәм өстәмәләргә кертергә:

1.1. 6 статьяның 1 өлешен түбәндәге эчтәлеккә 9.1 пункт белән тулыландырырга:

«9.1.)Россия Федерациясе гражданы законнары нигезендә үз белдегәң белән корылманы сүтү, үз белдегәң белән корылманы сүтү яки аны билгеләнгән таләпләргә туры китерү турында карар кабул итү;».

1.2. 7 статьяның 1 өлешендәге 13 пунктны түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«13) җирлек территориясендә яшәүче хуҗасыз хайваннар белән эш итү буенча эшчәнлеккә гамәлгә ашыру;».

1.3. 15.1 статьяны түбәндәге эчтәлеккә 7.1 бүлек белән тулыландырырга:

«7.1. Әлеге статьяда каралган гражданныр җыены, әгәр анда торак пункт яки җирлек халкының сайлау хокукына ия яртысыннан артыгы катнашкан очракта, хокукка ия. Торак пунктта бер үк вакытта әлеге торак пунктта яшәүчеләрнең сайлау хокукына ия яртысыннан артыгы бергә булу мөмкинлегенә булмаса, әлеге Устав нигезендә гражданныр җыены этаплап, гражданныр җыенын үткөрү турында карар кабул ителгән көннән алып бер айдан да артмаган вакыт эчендә үткәрелә. Шул ук вакытта элеккерәк гражданныр җыенында катнашкан затлар тавыш бирүдә катнашуның алдагы этапларында катнашмый. Градданныр җыенында катнашучыларның яртысыннан артыгы тавыш бирсә, халык җыены карары кабул ителгән дип санала.

1.4. 17 статьяның 3 өлешен түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

3. Территориаль ижтимагый үзидарә гамәлгә ашырыла торган территория чикләре жирлек Советының тиешле территориясендә яшәүче халык тәкъдире буенча билгеләнә.

1.5. 29 статьяда:

а) 3 өлешне түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

3. Депутат, жирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзасы, жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи заты, 2008 елның 25 декабрәндәге 273-ФЗ номерлы «Коррупциягә каршы тору турында» Федераль законда һәм башка федераль законнарда билгеләнгән чикләүләренә, тыюларны, бурычларны үтәргә тиеш. 2008 елның 25 декабрәндәге 273-ФЗ номерлы «Коррупциягә каршы тору турында» Федераль, 2012 елның 3 декабрәндәге 230-ФЗ номерлы «Дәүләт вазыйфаларын башкаручы затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен тикшереп тору турында» Федераль, 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы «Аерым категория затларга Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертәмнәр) ачу һәм аларга ия булу, кулдагы акча һәм кыйммәтләренә саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яки) алардан файдалануны тыю турында» Федераль законнар белән билгеләнгән чикләүләр, тыюлар, бурычлар үтәлмәгән очракта, депутат, жирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзасы, жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи заты вәкаләтләре вакытыннан алда туктатыла, әгәр 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законда башкасы каралмаган булса;

б) 6 өлешнең 1 пунктын түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

1) эшмәкәрлек эшчәнлегә белән шәхсән яки ышанычлы затлар аша шөгыльләнәргә, коммерциячел оешма белән идарә итүдә яки коммерцияле булмаган оешма белән идарә итүдә («Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре Советы» Ассоциациясе идарәсендә, башка муниципаль берәмлекләр берләшмәләре, сәяси партия, профсоюз тарафыннан билгеләнгән төрлеләрдә теркәлгән катнашудан тыш, башка ижтимагый оешманың, торақ, торақ-төзелеш, гараж кооперативларының, күчәмсез милекчеләр ширкәтенең гомуми җыелышында (конференцияләрдә), Россия Федерациясе Президенты яки Россия Федерациясе Хөкүмәте акты нигезендә оешманың коллегиаль органы эшчәнлегендә катнашудан тыш; жирлек исемненән муниципаль милектә булган акцияләренә (устав капиталында катнашу өлешләре) гамәлгә куючы яисә оешманың гамәлгә куючы (акционер) тарафыннан муниципаль милектә булган акцияләренә (устав капиталында катнашу өлешләре) гамәлгә куючы яисә жирле үзидарә исемненән гамәлгә куючы яисә аның белән идарә итү вәкаләтләрен гамәлгә ашыру тәртибен билгеләүче муниципаль хокукый актлар нигезендә жирлекнең идарә органнарында һәм Ревизия комиссиясендә, гамәлгә куючы (акционер) булып торучы оешманың мәнфәгатьләрен; федераль законнарда каралган башка очрақларда»;

в) 8 өлешне түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«8. Әлеге статьяның 7 өлеше нигезендә үткәрелгән тикшерү нәтижәсендә 2008 елның 25 декабрәндәге 273-ФЗ номерлы «Коррупциягә каршы тору турында» Федераль закон, 2012 елның 03 декабрәндәге 230-ФЗ номерлы «Дәүләт вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен тикшереп тору турында» Федераль закон, 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы «Аерым категория затларга Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертәмнәр) ачу һәм аларга ия булу, кулдагы акча һәм кыйммәтләренә саклауны, чит ил финанс

инструментларына ия булуны һәм (яки) алардан файдалануны тыю турында» Федераль законнар белән билгеләнгән чикләүләргә, тыюларны, бурычларны үтәмәү фактларын ачыклаган очракта, Татарстан Республикасы Президенты депутат, жирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзасы, жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи заты вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату яисә күрсәтелгән затларга карата тиешле карар кабул итәргә вәкаләтле жирле үзидарә органына яисә судка башка җаваплылык чарасын куллану турында гариза белән мөрәҗәгать итә.»;

г) түбәндәге эчтәлекле 9 һәм 10 өлешләр белән тулыландырырга:

9. Жирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзасы, жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи заты, үз керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында, шулай ук хатынының (иренең) һәм балигы булмаган балаларының керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында дәрәҗә һәм тулы булмаган белешмәләр биргән депутатка, жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи затына, әгәр дә бу мәгълүматларны бозып күрсәтү мөһим түгел икән, түбәндәге җаваплылык чаралары кулланылырга мөмкин:

1) кисәтү;

2) депутатны, жирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзасын, аның вәкаләтләре вакыты беткәнчә, жирлек советында, жирле үзидарәнең сайланулы органында, жирле үзидарәнең сайланулы органында вазыйфа биләүдән азат итү;

3) даими нигездә вәкаләтләргә гәмәлгә ашырудан азат итү, аның вәкаләтләре вакыты беткәнчегә кадәр даими нигездә вәкаләтләрен гәмәлгә ашыру хокукынан мәхрүм итү;

4) жирлек советында, жирле үзидарәнең сайланулы органында аның вәкаләтләре срогы тәмамланганчы вазыйфаларны башкаруны тыю;

5) вәкаләтләр срогы тәмамланганчы даими нигездә вәкаләтләрен үтәүне тыю.

10. Депутатка, жирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзасына, жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи затына әлеге статьяның 9 өлешендә күрсәтелгән җаваплылык чараларын куллану турында карар кабул итү тәртибе Татарстан Республикасы Законы нигезендә муниципаль хокукий акт белән билгеләнә.

1.6. 47 статьяны түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«47 статья. Жирлек башкарма комитеты вәкаләтләре

1. Авыл жирлеге башкарма комитеты:

1) планлаштыру, бюджет, финанс һәм исәпкә алу өлкәсендә:

- жирлек бюджеты проекты, жирлекнең комплекслы социаль-икътисади үсеш планнары һәм программалары проектларын эшли;

- жирлек бюджетының үтәлешен тәэмин итә, жирлекнең комплекслы социаль-икътисади үсеш планнары һәм программаларының үтәлешен оештыра;

- жирлек бюджеты үтәлеше турында хисап, жирлекнең комплекслы социаль-икътисади үсеш программаларының һәм планнарының үтәлеше турында отчет эзерли;

- жирлекнең икътисад һәм социаль өлкәсе торышын характерлый торган статистик күрсәткечләр җыюны һәм күрсәтелгән мәгълүматларны законнарда билгеләнгән тәртиптә дәүләт хакимияте органнарына тапшыруны оештыра.

2) жирлек территориясендә муниципаль милек белән идарә итү, предприятиеләр, учреждениеләр һәм оешмалар белән үзара мөнәсәбәтләр өлкәсендә:

- жирлекнең муниципаль милкендәге мөлкәте белән идарә итә, муниципаль милек объектларын тәзү, сатып алу, куллану, алар белән эш итү һәм арендау мәсьәләләрен хәл итә;

- жирлек Советы карары белән билгеләнгән очрақларда, жирлек Советы килешүенә (раславына) муниципаль милекне читләштерү, шул исәптән аны хосусыйлаштыру турында тәкъдимнәр әзерли һәм кертә;

- муниципаль милектә булмаган предприятиеләр, оешмалар белән жирлекнең икътисади һәм социаль үсешендә хезмәттәшлек итү турында килешүләр тәзи; жирлек территориясендә халыкка хезмәт күрсәтү өлкәсендә төрле милек формасындагы предприятиеләр булдыруга ярдәм итә;

- жирлек советы билгеләгән тәртиптә муниципаль казна учреждениеләре булдыра, аларның максатларын, шартларын һәм тәртибен билгели, аларның уставларын раслый, муниципаль учреждениеләрне һәм предприятиеләрне үзгәртеп кору һәм бетерү мәсьәләләрен хәл итә, контракт нигезендә билгели һәм аларның житәкчеләрен биләп торган вазыйфадан азат итә;

- жирлекне төзекләндерү, халыкка коммуналь хезмәт күрсәтү, социаль инфраструктура объектларын тәзү һәм ремонтлау, продукция житештерү, халыкның көнкүреш һәм социаль - мәдәни ихтыяжларын канәгатьләндерү өчен кирәкле хезмәтләр күрсәтү, башка эшләр башкаруга, моның өчен каралган үз матди һәм финанс чараларын кулланып, заказ бирүче булып тора;

- авыл хужалыгы производствосын үстерүдә ярдәм итә, кече һәм урта эшқуарлыкны үстерү өчен шартлар тудыра.

3) территорияль планлаштыру, жирдән һәм башка табигый ресурслардан файдалану, әйләнә-тирәлекне саклау өлкәсендә:

- муниципаль милектә булган жирлөрдән рациональ файдалану һәм саклауны планлаштыруны һәм оештыруны гамәлгә ашыра;

- жирлек чикләрендә муниципаль ихтыяжлар өчен жирлөрне резервлау һәм жир кишөрлекләрен алуны гамәлгә ашыра;

- халыкка экологик хәл турында хәбәр итә, тиешле органнарға предприятиеләрнең, учреждениеләрнең, оешмаларның әйләнә-тирә мохиткә куркыныч тудыручы, табигатьтән файдалану турындагы законнарны бозучы гамәлләре турында хәбәр итә;

4) төзелеш, транспорт һәм элемент өлкәсендә:

- билгеләнгән тәртиптә социаль наем шартнамәләре буенча бирелә торган торак урыннарына мохтажлар буларак гражданны исәпкә алуны алып бара;

- жирлекнең коммуналь инфраструктурасы системаларын комплекслы үстерү, жирлекнең транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү, жирлекнең социаль инфраструктурасын комплекслы үстерү программаларын эшли һәм тормышка ашыра, аларга карата таләпләр Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнә.

5) халыкка торак-коммуналь, көнкүреш, сәүдә һәм башка хезмәт күрсәтү өлкәсендә:

- халыкны элемент, жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү хезмәтләре белән тәэмин итү өчен шартлар тудыруны тәэмин итә;

- халыкның ялын оештыру һәм мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү өчен шартлар тудыра;

- жирлектә балалар һәм яшьләр белән эшлөү буенча чаралар оештыра һәм тормышка ашыра;

- каты коммуналь калдыкларны жыю (шул исәптән аерым туплану) һәм транспортлау эшчәнлеген оештыруда катнаша;

- жирлек чикләрендә халыкны су белән тәэмин итүне, ташландык суларны агызуны, халыкны Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә ягулык белән тәэмин итүне оештыра;

- милләтара һәм конфессиональара татулыкны ныгытуга, жирлек территориясендә яшәүче Россия Федерациясе халыкларының телләрен һәм мәдәниятен саклап калуга һәм үстерүгә, мигрантларны социаль һәм мәдәни адаптацияләүгә, милләтара (этникара) конфликтларны профилактикалауга юнәлтелгән чараларны тормышка ашыру өчен шартлар тудыра.

6) төзекләндерү өлкәсендә:

- жирлек территориясен төзекләндерүне оештыра;

- жирлекнең торак пунктлары чикләрендә жирле эһәмияттәге автомобиль юлларына карата юл эшчәнлеген оештыра;

- Россия Федерациясе граждан законнары нигезендә үз белдеге белән төзелгән корылманы сүтү, үз белдеге белән корылманы сүтү яки аны билгеләнгән таләпләргә туры китерү турында карарлар кабул итә;

- адреслар бирүне, адресларны үзгәртү, юкка чыгаруны, урам-юл челтәре элементларына (федераль эһәмияттәге автомобиль юлларыннан, региональ яки муниципальара эһәмияттәге автомобиль юлларыннан, муниципаль районның жирле эһәмияттәге жирле эһәмияттәге автомобиль юлларыннан тыш), жирлек чикләрендә планлаштыру структурасы элементлары атамаларын бирүне, мондый атамаларны үзгәртү, юкка чыгаруны, дөүләт адреслы реестрында мәгълүмат урнаштыруны гамәлгә ашыра;

- жирлек халкының массакуләм ял итү өчен шартлар тудыра һәм халык күпләп ял итә торган урыннарны төзекләндерүне оештыра, шул исәптән гражданнарның гомуми файдаланудагы су объектларына һәм аларның яр буе полосаларына ирекле үтеп керүен тәэмин итә;

- жирләү урыннарын карап тоту һәм ритуаль хезмәтләр күрсәтүне оештыра.

7) гражданнарның хокукларын һәм ирекләрен саклау, законлылыкны тәэмин итү, Халыкны һәм территорияләренә гадәттән тыш хәлләрдән яклау өлкәсендә:

- жирлек территориясендә законнар, дөүләт хакимияте һәм жирле үзидарә органнары актлары үтәләшен, гражданнарның хокукларын һәм ирекләрен саклауны тәэмин итә;

- билгеләнгән тәртиптә, шул исәптән судта яки арбитраж судта, жирле үзидарә органнарының һәм дөүләт вазыйфаи затларының, предприятиеләрнең, учреждениеләрнең, оешмаларның хокукларын бозучы актларына карата шикаять бирә;

- жирлекнең торак пунктлары чикләрендә беренчел янгын куркынычсызлыгы чараларын үткөрүне тәэмин итә;

- муниципаль сайлауларны, жирле референдумны, жирлек Советы депутатын чакыртып алу, жирлек чикләрен үзгәртү, жирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирүне эзерләү һәм үткөрүне оештыру ягыннан һәм матди-техник яктан тәэмин итә;

- жирлек территориясендә физик культура, мәктәп спорты һәм массакуләм спорт үсеше өчен шартлар тудыра, жирлекнең рәсми физкультура-сәләмәтләндрү һәм спорт чараларын үткөрүне оештыра;

- жәмәгать тәртибен саклауда катнашучы гражданнарга һәм аларның берләшмәләренә ярдәм күрсәтә, халык дружиналары эшчәнлеген өчен шартлар тудыра.

8) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дөүләт вәкаләтләрен үтәү өлкәсендә:

- федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыра;

- дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен бирелгән матди һәм финанс чараларын исәпкә алып бара һәм тиешле файдалануны тәэмин итә;

- федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән тәртиптә тапшырылган дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру турында хисаплар тапшыра;

- жирлек Советы карарлары нигезендә үзләренә тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен, жирлекнең жирле үзидарә органнары карамагында булган матди ресурслардан һәм финанс чараларыннан өстәмә файдалануны тәэмин итә.

9) башка вәкаләтләр:

- жирлек Советы эшчәнлеген оештыру, хокукый, мәгълүмати, матди-техник һәм башка яктан тәэмин итә;

- жирлекнең архив фондларын формалаштыруны тәэмин итә;

- үз вәкаләтләре чикләрендә федераль законнар нигезендә халыкара һәм тышкы икътисадый элементләренә гамәлгә ашыра;

- авыл жирлегә өчен әһәмиятле булган социаль әһәмиятле эшләренә (шул исәптән дежурлыкларны) ирекле рәвештә башкаруга гражданның жәлеп итү турында Карар кабул итә һәм аларны үткөрүне оештыра;

- муниципаль хезмәтләр реестрын формалаштыру һәм алып бару тәртибен билгели;

- жирлекнең жирле әһәмияттәге мәсьәләләре буенча, законнар, әлеге Устав, жирлек Советы карарлары белән жирлек Советы яисә башка жирле үзидарә органнары вәкаләтләреннән тыш, башка вәкаләтләренә гамәлгә ашыра.

2. Жирлекнең башкарма комитеты жирле әһәмияттәге мәсьәләләренә хәл итү буенча түбәндәге вәкаләтләренә башкара.:

- жирлек музейлары булдыра;

- жирлектә нотариус булмаган очракта законнарда каралган нотариаль гамәлләр кыла;

- опека һәм попечительлек эшчәнлеген тормышка ашыруда катнаша;

- жирлек территориясендә жирле милли-мәдәни мохтариятләренң хокукларын тормышка ашыру белән бәйлә эшчәнлекне тормышка ашыру өчен шартлар тудыра;

- Россия Федерациясе халыкларының милли-мәдәни үсешенә һәм жирлек территориясендә милләтара мөнәсәбәтләр өлкәсендә чараларны тормышка ашыруга ярдәм итә;

- жирлек территориясендә урнашкан муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләрне мобилизация эзәрләү чараларын оештыруда һәм тормышка ашыруда катнаша;

- муниципаль янгын сагы булдыра;

- туризмны үстерү өчен шартлар тудыра;

- кеше хокукларын тәэмин итүгә жәмәгать контролен һәм мәжбүри тоту урыннарында булган затларга ярдәм күрсәтә;

- 1995 елның 24 ноябрәндәге 181-ФЗ номерлы «Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында» Федераль закон нигезендә инвалидларның иҗтимагый берләшмәләренә, шулай ук Гомумроссия инвалидлар иҗтимагый берләшмәләре тарафыннан оештырылган оешмаларга ярдәм күрсәтә;

- гражданның социаль файдаланудагы торак фондының торак урыннарына наем шартнамәләре буенча торак законнары нигезендә муниципаль торак фондының торак урыннарын бирә;

- жирлек территориясендә яшәүче хужасыз хайваннар белән эш итү эшчәнлеген башкара;
- «Россия Федерациясендә хокук бозуларны профилактикалау системасы нигезләре турында» Федераль законда каралган хокук бозуларны профилактикалау өлкәсендәге чараларны гамәлгә ашыра;
- инвалидлар, сәламәтлекләре чиклэнгән затлар, адаптив физик культура һәм адаптив спорт үсешенә ярдәм итә;
- 1992 елның 7 февралендәге 2300-1 номерлы «Кулланучылар хокукларын яклау турында» Россия Федерациясе Законында каралган кулланучылар хокукларын яклау чараларын гамәлгә ашыра.

2. Әлеге карарны законда билгелэнгән тәртиптә дәүләт теркәве уздыру өчен җибәрергә.

3. Дәүләт теркәвенә алынганнан соң әлеге карарны Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталында веб-адрес буенча урнаштыру юлы белән игълан итәргә: <http://pravo.tatarstan.ru>. һәм Азнакай муниципаль районының рәсми сайтында интернет-телекоммуникация челтәрендә түбәндәге веб-адрес буенча: [http:// aznakevo.tatarstan.ru](http://aznakevo.tatarstan.ru), Сукаеш авыл җирлегенә мәгълүмат стендларында урнаштырырга.

4. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны законлылык, хокук тәртибе, депутат этикасы һәм жирле үзидарә мәсьәләләре буенча даими комиссиягә йөкләргә.

Рәис

Закирова З.Ж.